

METODOLOŠKO POJASNILO

Teja Zupančič

OBSEG SODELOVALNEGA GOSPODARSTVA NA PODROČJU KRATKOROČNEGA ODDAJANJA TURISTIČNIH NASTANITEV

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev, Slovenija, 2019 (eksperimentalna objava)
- Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev, Slovenija, 2020 in 2021 (eksperimentalna objava)
- Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev, Slovenija, 2022 (eksperimentalna objava)
- Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev, Slovenija, 2023 (eksperimentalna objava)

Avgust 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave eksperimentalnih statističnih podatkov je prikazati na podlagi analize novih podatkovnih virov obseg sodelovalnega gospodarstva pri kratkoročnem oddajanju turističnih nastanitvev v počitniških domovih in podobnih nastanitvenih obratih za kratkotrajno bivanje v Republiki Sloveniji.

Podatke označujemo kot eksperimentalne zato, ker je Eurostat za potrebe omenjene analize prvič pridobil podatke v zasebni lasti neposredno od mednarodnih spletnih rezervacijskih platform in ker se metodologija obdelave teh podatkov še razvija in še ne dosegajo vseh standardov rednih objav.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o evropski statistiki turizma, št. 692/2011 (CELEX: 32011R0692)
- Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16)
- Pravilnik o prijavi in odjavi gostov (Uradni list RS, št. 75/16)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je nastanitveni obrat za kratkotrajno bivanje, ki se po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008 uvršča v skupino 55.2 – »dejavnost počitniških domov in podobnih nastanitvenih obratov za kratkotrajno bivanje« ter prenočitev turista.

Iz objavljenih podatkov so izvzeti nastanitveni obrati za kratkotrajno bivanje, ki se po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008 uvrščajo v skupino 55.1 – »dejavnost hotelov in podobnih nastanitvenih obratov« ter v skupino 55.3 – »dejavnost avtokampov, taborov«.

Prikazane so rezervacije in oddane nedeljive enote zgoraj omenjenega nastanitvenega obrata za kratkotrajno bivanje po statističnih teritorialnih enotah NUTS 1 (Slovenija) in NUTS 2 (kohezijski regiji) ter za Ljubljano kot glavno mesto Slovenije.

Prenočitve turistov so prikazane po vrsti nastanitve v nastanitvenem obratu za kratkotrajno bivanje (najem celotnega nastanitvenega obrata ali le njegovega dela), po velikosti nastanitvenega obrata (najmanj 10 ležišč ali manj kot 10 ležišč) ter po statističnih teritorialnih enotah NUTS 1, NUTS 2 in NUTS 3 ter za Ljubljano kot glavno mesto Slovenije.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V podatkih so zajeti turistični nastanitveni obrati za kratkotrajno bivanje na teritorialnem območju Slovenije, ki se po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008 uvrščajo v skupino 55.2 in ki jih ponudniki oglašujejo na eni (ali več) izmed štirih večjih mednarodnih spletnih rezervacijskih platform za nudenje kratkoročnih turističnih nastanitev Airbnb, Booking, Expedia in Tripadvisor.

V podatkih so zajete vse prenočitve turistov, ki si rezervirajo nastanitev prek omenjenih spletnih rezervacijskih platform in se ob prihodu prijavijo v rezerviranem počitniškem domu ali podobnem nastanitvenem obratu za kratkotrajno bivanje.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki za referenčna leta 2018, 2019, 2020 in 2021 so se zbrali za posamezno leto v celoti (letno). Podatki za referenčni leti 2022 in 2023 so se zbrali četrtno.

Spletne rezervacijske platforme za nudenje kratkoročnih turističnih namestitev zbirajo podatke o rezervacijah oglaševanih nastanitvenih obratov in prenočitvah turistov v lastnih podatkovnih zbirkah za vsak posamezen dan oz. dnevno.

Eurostat je z omenjenimi mednarodnimi spletnimi rezervacijskimi platformami v imenu evropskih nacionalnih statističnih uradov podpisal sporazume o sodelovanju in dostopu do podatkov. Prvi tako pridobljeni podatki so se nanašali na referenčni leti 2018 in 2019. Združene podatke vseh štirih mednarodnih spletnih rezervacijskih platform za ti dve leti je potem poslal omenjenim uradom. SURS jih je prejel v juniju 2021. Podatke za referenčni leti 2020 in 2021 je SURS prejel v juniju 2022. Podatke za 1. in 2. četrtno letje referenčnega leta 2022 je SURS prejel v septembru 2022, za 3. četrtno letje v decembru 2022 in za 4. četrtno letje v marcu 2023. Podatke za referenčno leto 2023 je SURS prejel četrtno.

Eurostat prejme že delno agregirane podatke o turističnih nastanitvenih obratih, ki se nahajajo na teritorialnih ozemljih Evropske unije in štirih držav članic EFTA, skupaj s podatki o prenočitvah turistov v teh obratih. Te podatke posreduje nacionalnim statističnim uradom, in sicer skladno s podpisanimi bilateralnimi sporazumi med Eurostatom in nacionalnimi statističnimi uradi ter ob upoštevanju standardnih pravil statistične zaupnosti posredovanih podatkov.

Statistični urad Republike Slovenije prejme omenjene podatke za raziskovanje "Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev". Gre za podatke iz štirih podatkovnih virov. To so, kot je bilo že omenjeno, mednarodne spletne rezervacijske platforme za nudenje kratkoročnih turističnih nastanitev (Airbnb, Booking, Expedia in Tripadvisor).

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Sodelovalno gospodarstvo so poslovni modeli, pri katerih se dejavnosti omogočajo prek platform za sodelovanje, ki ustvarjajo odprt trg za začasno uporabo blaga ali storitev, ki jih pogosto zagotavljajo posamezniki. Sodelovalno gospodarstvo vključuje tri kategorije akterjev:

- ponudnike storitev, ki si delijo sredstva, vire, čas in/ali znanje in spretnosti. To so lahko posamezniki, ki ponujajo storitve občasno ("sorodni akterji"), ali ponudniki storitev, ki delujejo v svoji poklicni vlogi ("poklicni ponudniki storitev");
- uporabnike teh storitev;
- posrednike, ki prek spletne platforme povezujejo ponudnike z uporabniki in ki olajšujejo sklepanje poslov med njimi ("platforme za sodelovanje").

Posli v okviru sodelovalnega gospodarstva običajno ne vključujejo spremembe lastništva in se lahko izvajajo profitno ali neprofitno (*definicija, oblikovana za dokument Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, SWD(2016) 184 final*).

Spletne nastanitvene rezervacijske platforme so platforme, ki omogočajo neposredno povezovanje ponudnikov storitev ali blaga (kratkoročnega oddajanja nastanitvenih obratov v turistični najem) in uporabnikov (turistov). Najbolj prepoznavne na ozemlju Evropske unije in držav članic EFTA so Airbnb, Booking, Expedia in Tripadvisor.

Število rezervacij se nanaša na število najemov (rezervacij) nastanitvenega obrata v referenčnem obdobju.

Število oddanih nedeljivih enot se nanaša na število prenočitev v posameznem najemu nastanitvenega obrata v referenčnem obdobju oziroma to, kolikokrat je bila nedeljiva enota oddana.

V nacionalni nastanitveni statistiki (raziskovanje Prihodi in prenočitve turistov) to ustreza številu prodanih nastanitvenih enot.

Število prenočitev turistov se nanaša na število prenočitev v okviru posameznega najema nastanitvenega obrata v referenčnem obdobju z upoštevanjem števila turistov.

Ta meritev je enako poimenovana tudi v nacionalni nastanitveni statistiki (raziskovanje Prihodi in prenočitve turistov).

Za prenočitev se šteje vsaka noč, ki jo turist dejansko preživi v nastanitvenem obratu (prespi ali se tam le zadržuje), in tudi noč, ko je tam le prijavljen (njegova fizična navzočnost ni nujna).

Primer: 4-članska družina, ki v nastanitvenem obratu prenoči 3-krat, predstavlja 1 rezervacijo, 3 oddane nedeljive enote in 12 prenočitev turistov.

Turizem je splet dejavnosti oseb, ki potujejo in bivajo v kraju zunaj svojega običajnega okolja zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov, in sicer najmanj en dan (z najmanj eno prenočitvijo), vendar ne več kot eno leto (365 dni) brez prekinitve.

Turist je oseba, ki potuje zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov, vendar ne zaradi zasluga (turist ne prejme plačila, nagrade), in ki prenoči vsaj eno noč (vendar zaporedno ne več kot 365-krat) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v kraju zunaj svojega običajnega okolja.

Ker turista vpišejo (registrirajo) ob prihodu v vsakem nastanitvenem obratu, v katerem se nastani, se lahko zgodi, da je med svojim bivanjem v kakem kraju/kaki državi registriran tudi večkrat.

Domači turist je oseba s stalnim bivališčem v Sloveniji, ki zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov začasno prebiva v kakem drugem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat (vsaj eno noč) prenoči v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju.

Tuji turist je oseba, ki pride iz tujine in se zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugih razlogov začasno nastani v kakem kraju v Sloveniji in ki vsaj enkrat prenoči (vsaj eno noč) v gostinskem ali kakem drugem nastanitvenem obratu v tem kraju. Tujim turistom določamo nacionalno pripadnost po državi prebivališča (pri čemer izhajamo iz predpostavke, da je država prebivališča enaka državi državljanstva, ki je bila zabeležena ob prijavi turista v nastanitvenem obratu).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Dejavnost kratkoročnega oddajanja nastanitvenih obratov za turistične namene, ki predstavlja del sodelovalnega gospodarstva, je na mednarodnih spletnih rezervacijskih platformah v največji meri zajeto v skupini manjših nastanitvenih obratov, ki se po standardni klasifikaciji dejavnosti **SKD 2008** uvrščajo v skupino **55.2** – "dejavnost počitniških domov in podobnih nastanitvenih obratov za kratkotrajno bivanje".

V ta razred spada nudenje kratkotrajne nastanitve, običajno dnevne ali tedenske, v samostojnih opremljenih sobah, s prostorom za kuhanje ali popolnoma opremljeno kuhinjo. To so lahko stanovanja v manjših večstanovanjskih stavbah ali naseljih, ali v enostanovanjskih hišah, kočah, počitniških hišah ipd. Dodatne storitve so minimalne ali jih ni.

To so:

- počitniški domovi in letovišča
- turistične kmetije s sobami
- oddajanje zasebnih sob gostom
- planinski domovi in mladinska prenočišča
- druge nastanitve za krajši čas

Kohezijske in statistične regije. Po Klasifikaciji statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS) se Slovenija členi na tri ravni. Na ravni NUTS 1 je Slovenija enotna regija, na ravni NUTS 2 je razdeljena na dve kohezijski regiji (vzhodna Slovenija in zahodna Slovenija), na ravni NUTS 3 pa je razdeljena na 12 statističnih regij. To so pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, posavska, jugovzhodna Slovenija, primorsko-notranjska, osrednjeslovenska, gorenjska, goriška in obalno-kraška regija. Natančna razvrstitev slovenskih občin v statistične regije je prikazana na spletnih straneh Statističnega urada RS (Klasje – Klasifikacija: [NUTS_SKTE - Šifrant kohezijskih regij, statističnih regij, občin in naselij](#)).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Zaradi varovanja zaupnosti se podatki z vseh štirih mednarodnih spletnih rezervacijskih platform objavljajo le v agregirani obliki.

Vsi izvajalci nastanitvene dejavnosti v Sloveniji, ki nudijo gostom nastanitev v nastanitvenih obratih – gostinci, sobodajalci, kmetje in upravljalci marin – in so vpisani v Poslovni register Slovenije, se morajo prijaviti v Register nastanitvenih obratov (RNO) in poročati o prihodih in odhodih turistov ter pošiljati mesečna poročila o zasedenosti nastanitvenih obratov v sistem eTurizem. Prenočitve, ustvarjene v okviru sodelovalnega gospodarstva, so tako že vključene v uradne nastanitvene statistike o prihodih in prenočitvah turistov.

Glavni vir podatkov o obsegu sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja nastanitvenih obratov za turistične namene v Sloveniji so ponudniki teh storitev – štiri največje mednarodne že omenjene spletne rezervacijske platforme: Airbnb, Booking, Expedia Group in Tripadvisor. Na podlagi podatkov o opravljenih rezervacijah prek teh platform lahko objavimo podatke o zasedenosti nastanitvenih obratov v Sloveniji, ki se po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD 2008 uvrščajo v skupino 55.2, tj. v »dejavnost počitniških domov in podobnih nastanitvenih obratov za kratkotrajno bivanje«.

Dejavnost kratkoročnega oddajanja nastanitvenih obratov za turistične namene, ki je del sodelovalnega gospodarstva, je namreč na mednarodnih spletnih rezervacijskih platformah v največji meri zajeto prav v omenjeni skupini dejavnosti. V tej objavi torej niso zajete prenočitve turistov v hotelih in podobnih nastanitvenih obratih ter avtokampih in taborih, ki se sicer prav tako oglašujejo na omenjenih platformah.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Turizem - Nastanitve turistov - [Rezervacije nastanitev prek spletnih platform](#); objavljajo se absolutni podatki.
- Eksperimentalna statistika (Turizem, Nastanitve turistov): »Obseg sodelovalnega gospodarstva na področju kratkoročnega oddajanja turističnih nastanitev«.
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila, pripravljena na Eurostatu:
 - [Eksperimentalna statistika – Nastanitveni obrati za kratkotrajno bivanje, ki so ponujeni preko spletnih rezervacijskih platform](#)
- Metodološka pojasnila:
 - Prihodi in prenočitve turistov

področje: Turizem, podpodročje: Nastanitve turistov